

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **J. R.**,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 7 lutego 2024 r.,
wniosku obrońcy z urzędu skazanego o zasądzenie kosztów pomocy prawnej
udzielonej skazanemu z urzędu,

p o s t a n o w i ł

**zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. W., Kancelaria
Adwokacka w [...], kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych, w
tym 23% VAT za sporządzenie opinii o braku podstaw do
wniesienia wniosku o wznowienie postępowania.**

UZASADNIENIE

W dniu 14 września 2023 r., w sprawie IV KO 100/22, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia wniosku skazanego J.R. o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 maja 2019 r., II AKa 62/19, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 9 marca 2017 r., V K 133/16.

W toku postępowania wznowieniowego, pismem z dnia 31 lipca 2023 r., adw. E. W., wyznaczona jako obrońca z urzędu skazanego, przedłożyła opinię prawną dotyczącą braku podstaw do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania w jego sprawie. W punkcie II. opinii obrońca złożyła wniosek o zasądzenie kosztów

pomocy prawnej udzielonej skazanemu J. R. z urzędu. Dokładnie domagała się tego, aby m.in. na podstawie § 11 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie opłat) zasądzić na jej rzecz, od Skarbu Państwa, kwotę 720 zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, albowiem koszty pomocy prawnej nie zostały opłacone ani w całości, ani w części. W uzasadnieniu wniosku odwołała się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2022 r., SK 78/21, w uzasadnieniu którego podniesiono, że „§ 17 ust. 1 pkt 2 oraz § 17 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, z późn. zm.) są niezgodne z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że wskazane w nich stawki dla adwokatów ustanowionych obrońcami z urzędu są niższe od stawek w tych samych sprawach dla adwokatów ustanowionych obrońcami z wyboru”. W uzasadnieniu tego wyroku, co podkreśliła obrońca, wskazano m.in., że różnicowanie wynagrodzenia, tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu o połowę wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru, jest niekonstytucyjne.

Postanowieniem z dnia 14 września 2023 r., IV KO 100/22, Sąd Najwyższy odroczył rozpoznanie wniosku do czasu rozpoznania pytania prawnego zarejestrowanego przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. akt I KZP 5/23.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2023 r., I KZP 5/23, Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały w przedmiocie pytania prawnego o następującej treści: „Czy orzeczenie w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach wydawane w trybie art. 626 § 2 k.p.k. mieści się w pojęciu innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a jeżeli tak, to czy wobec eliminacji z porządku prawnego norm prawnych zawartych w § 17 ust. 1 pkt. 2 oraz § 17 ust. 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, z późn. zm.), obrońcom oraz pełnomocnikom przysługuje uprawnienie do skorzystania ze skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2022 r. o sygn. akt SK 78/21 poprzez wnioskowanie na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. o uzupełnienie (podwyższenie) wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu, świadczoną w postępowaniach zakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu powszechnego, opartych, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, na niekonstytucyjnej normie prawnej?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adw. E. W. skazanemu J. R. z urzędu należało uwzględnić.

We wniosku obrońca powołała się na skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego ze sprawy SK 78/21 i wniosła o zasądzenie wynagrodzenia na podstawie rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie. Ocena skutków prawnych tego wyroku była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego we wspomnianym powyżej postanowieniu w sprawie I KZP 5/23. Sąd Najwyższy nie zajął w tej sprawie wiążącego stanowiska – odmówił podjęcia uchwały. Wskazał bowiem, że powołany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera skutków przewidzianych w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, tj. nie jest powszechnie obowiązujący i ostateczny. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy podniósł jednak, że możliwe jest przeprowadzenie rozproszonej kontroli konstytucyjności przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu – a także innych aktów wykonawczych dotyczących kosztów pomocy prawnej z urzędu. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, „stwierdzenie przez sąd niekonstytucyjności przepisów, na podstawie których orzeczono o kosztach pomocy prawnej świadczonej przez adwokata z urzędu, obliguje do odstąpienia od ich stosowania i umożliwia, w trybie przepisu art. 626 § 2 k.p.k., wydanie postanowienia uzupełniającego, z uwzględnieniem stawek należnych adwokatowi działającemu z wyboru”.

Mając na względzie argumentację przedstawioną w postanowieniu Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 5/23, należało uznać, że różnicowanie wynagrodzenia adwokata z urzędu poprzez jego obniżenie w stosunku do wynagrodzenia, jakie otrzymałby, gdyby występował w sprawie jako obrońca z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia. W rezultacie należało w tej sprawie zastosować przepisy rozporządzenia o stawkach „z wyboru”, tj. rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Dlatego też na podstawie § 11 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia, Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. W. kwotę 720 zł, w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postaci sporządzenia opinii o braku podstaw do wznowienia postępowania karnego w sprawie J. R.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej

[PGW]

[ał]